

НИКОЛАЙ РАЙНОВ КУШКУНДАЛЕВО

chitanka.info

Имало едно време един сиромаш момък. Той ходел по градовете да търси работа. Стигнал веднъж в един далечен град и тръгнал да обикаля, да види няма ли работа за него. Като вървял по пазара, срещнал го един хубаво облечен мъж и го попитал:

— Къде си тръгнал бе, момко?

— Работа диря — отвърнал момъкът. — С чужда работа се прехранвам.

— Върви с мене — рекъл му богаташът. — Ако можеш да ми свършиш една работа, ще ти дам една жълтица.

— Добре — казал момъкът и тръгнал с него. Непознатият го отвел у дома си, нахранил го, напоил го, а сетне извел от обора три коня на двора и рекъл на момъка:

— Хайде сега яхни единия кон, а другия завържи за него да го водиш със себе си; аз ще се кача на третия.

Така и сторили. Яхнал момъкът единия кон, богаташът се качил на другия, а третия вързали за оня, що яздел момъкът, и потеглили. Яздили, яздили — три дни и три ноци път изминали; стигнали найсетне в сред някаква висока и гъста гора, минали и нея и спрели пред едни скали. Ама какви скали! Много високи, стръмни — никой не може да се изкачи по тях нагоре. Додето могло човешко око да погледне нашир и нависоко — все скали се виждали, едни над други, като отвесни стълби, по които се стига чак до облаците.

— Хайде тука да си починем малко — рекъл богаташът, — па сетне ще се заловим за работа.

Слезли от конете и седнали да ядат. Наоколо нямало жива душа: мъртвило; само понякога се виждали големи орли да прелитат над скалите и да се губят в небесната вис. Като се наляли и си починали, богаташът заклал единия кон. Момъкът се почудил и попитал:

— Защо колиш коня, господарю?

— Ти сега гледай и мълчи! — рекъл богаташът. — Конете са си мои: ако ми е воля, и трите ще заколя. Ти недей ми се бърка!

Заклал коня, одрал го, обърнал му кожата с кървавата страна навън, па рекъл на момъка:

— Аз свърших своята работа; сега ти ще почнеш. Ето ти една жълтица; вземи я, да не мислиш, че ще ти изям заплатата! А сега се наври под конската кожа и се дръж здраво за нея. Ако дойде нещо и те

понесе нагоре, недей се плаши: аз съм тука; нищо лошо няма да ти се случи. Лежи си под кожата и чакай.

Момъкът наметнал конската кожа и се хванал за нея с две ръце. Минало малко време и ето, че се задал откъм скалите един много голям орел. Той полетял право към прясната кожа, грабнал я с нозете си и я понесъл нагоре заедно с човека. Летял с нея, летял и я изнесъл наврѣх скалите. Там я оставил и почнал да я кълве. Събрали се и други орли, накацали по кожата, сбили се за нея. Най-сетне оня, дето я бил донесъл, грабнал кожата и я повлякъл нанякъде, а след него полетели и другите орли. Момъкът останал наврѣх скалите. След малко чул глас отдолу — гласа на богаташа:

— Хей, момко, чуваш ли?

— Чувам, чувам — обадил се момъкът.

— Потърси по скалите хубаво: там ще намериш елмази; събери най-едрите и ми ги хвърли долу, а аз ще ти кажа после отде да слезеш. Чу ли?

— Чух, чух — рекъл момъкът.

Той се озърнал наоколо по скалите. Походил насам, походил натам, гледа: цели купища от конски и човешки кости, но елмази не видял.

— Няма елмази — извикал той отгоре на богаташа. — Само кости се виждат.

— Потърси, потърси! — викнал му оня отдолу. — Разрови костите — виж под тях!

Момъкът разровил с нозе костите и наистина под тях намерил много елмази и други безценни камъни. Той насъбрал от най-едрите и ги търкулнал. Така момъкът събирал и пускал, а оня под скалите товарел, докато си натоварил и двата коня, и ги повел да си върви.

— Хей, човече! — викнал отгоре момъкът. — Чакай бе, къде тръгваш без мене? Нали щеше да ми кажеш, отде да слеза?

А богаташът се спрял, па му рекъл:

— Отде да слезеш ли? Питай тия човешки глави, които лежат наврѣх скалите: те ще ти кажат!

И си отишъл, а момъкът останал на скалите да се чуди какво да прави. Обикалял отсам-оттатък — да види не ще ли може да слезе отнякъде; накъдето и да погледнел, все било отвесна стръмнина, отникъде се не виждал пролез надолу. Той си помислил:

„Оттука не може да се слезе, а да остана тук, ще ме изядат орлите, както са изяли толкова хора преди мене. Трябва да се махна от тия скали, колкото мога по-скоро.“

И той тръгнал по скалистия гребен — накъдето му видят очите. Вървял, вървял, а гребенът се не изхожда: все скали и скали. На едно място замръкнал; от тъмнина не можел да види вече накъде да върви. Намерил една пещера и влязъл вътре да преспи. За да се запази от зверове, той затулил входа на пещерата с няколко едри камъка и легнал в дъното да спи. Посред нощ се чуло силно пърхане пред пещерата и момъкът се събудил. В тая пещера живеели от ония едри орли, които летели през деня по скалите. През деня те ходели нагоре-надолу да си дирят храна, а среднощ се прибирали там да спят. И тая нощ прелетели до пещерата, но намерили входа затворен. Те блъскали с криле, драли с нозе, удряли с кълвуни, но камъните били така здраво заглавени в дупката, че се не поклащали. Момъкът се уплашил да не би орлите да гътнат камъните и да влязат, та да го разкъсат; той стоял в пещерата като на тръни. По едно време единият орел казал:

— Хайде, братя, да идем другаде да дирим място за нощуване. А утре рано ще дойдем да чакаме оня, който е вътре, да му извадим очите и да му изпием кръвта.

Друг орел се обадил с отпаднал глас:

— Не мога, брате, да мръдна по-нататък. Оня проклет старец ме удари с брадвата си толкова силно, че ми пресече крилото. По целия път от там до тук е текла кръвта ми. Тука ще се мре. Вие вървете, а мене ме оставете.

— Не може, не може — рекли другите орли. — Дето вървим ние, там и ти. Ще те дигнем на крилата си и ще те понесем, но тука няма да те оставим.

След малко момъкът чул отново силно пърхане пред пещерата; шумът затихнал; орлите отлетели. Тогава той махнал камъните и избягал из пещерата. По скалите лъщяла на лунната светлина кръвта на убития орел и момъкът тръгнал по нея. По кръвта, по кръвта — той стигнал до една скалиста падина. Там вече не се виждала кръв. Съмнало се и момъкът видял една стръмна пътека, която се виела по скалите надолу. Той тръгнал по пътеката, а тя все вървяла между скалите и сякаш край нямала. Цял ден вървял момъкът по пътеката, а

надвечер излязъл в една камениста котловина. Там видял една кула от черен камък.

„Ще вляза тук — рекъл си той, — че каквото ще да става. Толкова време вече не съм ял нищо, нито съм пил вода; от глад и жажда ще умра. Който и да живее в тази кула, ще му се примоля да ме нахрани и напои, та макар и цял живот да му слугувам.“

Той влязъл в кулата. Там седял един старец и дерял орел. Насред стаята пламтяло голямо огнище.

— Добър вечер, дядо — рекъл момъкът.

— Добър вечер, синко — отговорил старецът. — Седни де! Отде идеш? Как си попаднал в тия пусти места? Тук човешка стъпка не е никога стъпвала.

Момъкът приседнал до огнището и разказал всичко на стареца.

— Ами имаш ли, дядо, нещо за ядене? — запитал го той. — Па и вода ми се пие. От глад и жажда умирам.

— Ще се намери — казал старецът. — За добри хора всичко има. Вземи тоя ключ и отвори с него ей оная стая, първата: там има и за ядене, и за пиене.

Старецът бръкнал в брадата си и извадил оттам четири ключа. Дал единия на момъка и му посочил в тъмното някаква врата, която едва се виждала. Момъкът отключил вратата, взел една главня, да си свети, и влязъл в стаята. Там имало наистина какви ли не ястия и питиета. Той се нахранил, заключил пак стаята и се върнал при стареца. Оня бил вече одрал орела и закачил кожата му с перата на една греда до огъня; там висели много орлови кожи.

От тая вечер момъкът останал да живее при стареца. Той му шътал из къщи, помагал му да бие орли и да ги дере, а оня го хранел. Старецът му дал трите ключа — да отключва и заключва с тях стаите на кулата. Но четвъртия не му давал. Една вечер момъкът му се примолил да му даде и него.

— Моля ти се, дядо — рекъл той, — дай ми и ключа от оная стая да видя какво има там. Само ще погледна и пак ще ти го дам.

— Не може — казал старецът. — Не ти е работа да влизаш там. В онази стая има два страшни орела: щом влезеш, ще ти изкълват очите. Ако ти трябва ядене и пиене или нещо друго — в трите стаи ще намериш: ключовете са у тебе. А пък ако ти трябва да ходиш цял живот без очи — отключи четвъртата стая и влез!

Момъкът се уплашил от тия думи и вече не повторил молбата си. Тъй минало много време. Когато старецът излезел нанякъде, момъкът си турял ухото на ключалката — да чуе пърхат ли в стаята орлите. Но нищо се не чувало. Турял си окото на дупката — нищо се не виждало. Тъй днес, тъй утре — един ден се решил да влезе и да види що има в стаята. Старецът бил заспал; той му бръкнал в брадата и взел ключа. Старецът усетил и му рекъл в просъница:

— Злото си дириш, синко. Хайде, отключи — щом ти не дава мира любопитството!

Момъкът взел ключа, престашил се и отворил четвъртата стая. Вътре видял голям извор с бистра вода; в извора се къпела една хубава мома. Тя била толкова хубава, че момъкът останал на мястото си като вкаменен, щом я видял: не можал дъха да си поеме. А тя си дигнала ризата и полетяла с нея нагоре; стаята имала отгоре свод; момата долетяла до свода и почнала да удря стъклата с ръка — да ги счупи и да избяга; но те били дебели, та не могла да ги счупи. Момъкът я погледнал, па като се уплашил да я не изпусне да побегне из вратата, бързо излязъл и заключил стаята. Старецът се събудил от трясъка на вратата и го попитал:

— Е, синко, видя ли какво има в стаята?

— Видях, дядо. Една мома се къпеше във водата на извора. Хубава, хубава, не може да се намери друга като нея. Само слънцето е негли по-хубаво от тая мома.

— Добре си я видял, сине — казал му старецът. — Ами тя що направи, като те видя?

— Побягна. Искаше да разбие прозорците и да избяга оттам.

— Да не бе ходил, сине, лошо си направил.

— Рекох да видя що има, дядо.

— Е, като видя, каква полза?

— Полза никаква, дядо. Тая мома ми е още в ума. Накъдето погледна, все нея виждам. Ума ми взе.

— Тъй е, синко, аз нали ти казах? Все нея ще виждаш и за всичко друго сляп ще ходиш, додето се не задомиш с нея. Но и после няма добро да видиш.

Минало се, що се минало, момъкът паднал болен от мисъл по момата. Все тя му в ума, все тя му пред очите.

Не може работа да залови като света. Час по час отивал, отключвал вратата — да види момата. А тя все си грабвала ризата и отлитала. Веднъж той рекъл на стареца:

— Това не може тъй да върви, дядо. Нали ме видиш, че се топя? Болест ме налегна, смърт ще ме довърши. Искам да взема тая мома, дето се къпе в стаята, и да си я отведа у дома, при нашите хора.

— Не си намислил добро — казал старецът. — И да я вземеш, тя няма да седи при тебе: ще отлети, ще избяга. После ще трябва накрай света да я дириш.

— Ти ми кажи как да я хвана, дядо — рекъл момъкът, — па после нека бяга, ако може. Няма да я пускам никъде; дето се казва, в клетка ще я държа.

— Да ти кажа, синко — рекъл старецът. — Ти влез през нощта в стаята, докато момата спи, па се скрий в някой ъгъл. На заранта рано-рано тя става и отива да се къпе. Щом се съблече и си просне ризата, ти скочи, та ѝ я вземи. Ако ризата е у тебе, момата не ще има сила да хвъркне и да избяга. Като агне ще тръгне подире ти. Тя не е мома като всяка мома: самодива е. Само пази добре ризата: вземе ли я, ще хвъркне, та не можеш я стигна вече.

— Добре, дядо, жив да си! — рекъл зарадван момъкът. — Ще направя, както ме учиш.

Вечерта, когато се мръкнало добре, той поискал от стареца ключа.

— Недей бърза! — рекъл му оня. — Чакай да се навечеряме, па сетне влез в оная стая, та вземи едни хубави женски дрехи, един самун хляб и малко сол, па в полунощ отключи тихо вратата и се промъкни! Като вземеш на заранта ризата, подай на момата сол и хляб, да разбере, че я искаш за жена — в мир да си живеете, та и тя да те обикне. А сетне ѝ дай дрехите да ги облече, та недей я води гола — за срам от хората.

Момъкът послушал. Повечеряли със стареца, сетне взел хляб, сол и един кат хубави женски дрехи, па в среднощ се вмъкнал и притаил в стаята. Момата спяла. Русите ѝ коси светели като слънце в тъмнината, а като дишала — стаята се пълнела с благоухание, сякаш там са цъфнали хиляди кринове. На заранта тя се съблякла да се къпе, а той ѝ взел ризата. Момата почнала да плаче и да се крие по ъглите.

— Дай ми ризата — думала тя плачешком на момъка. — Дай ми я, че ще се стопя от срам! А той й рекъл:

— Недей плака, хубава моме. Аз те искам да ми станеш невяста: затова съм дошъл. Вземи, та хапни с мене сол и хляб — в мир и обич да си живеем. Аз ще те отведа далече от тия пущинаци, при баща ми и майка ми; там е по-добре оттука.

Самодивата хапнала с момъка хляб и сол, па почнала да му дума:

— Не ща да бягам от тебе: ти ще си ми от днес нататък мъж; обикнах те и без тебе не мога. Дай ми сега ризата да се облека, па ме води, където щеш: дето отидеш ти, там ще вървя и аз.

— Не може, не може — рекъл той. — Ризата ти не давам. Ето тия дрехи, за тебе съм ги приготвил: вземи, та се облечи. Те са по-хубави от ризата ти.

— Хубава била, лоша била, дай ми я! — завикала момата. — Без нея не мога.

— Не ти я давам. Облечи тия дрехи, па да вървим.

Нямало що, самодивата облякла дрехите и тръгнала след момъка. Той я отвел при стареца и й казал:

— Целуни на тоя старец ръка. Той ми е като баща.

И тя му целунала ръка. Тогава старецът станал, та извел из обора най-силния си кон, напълнил дисагите му с пари и рекъл на момъка:

— Качете се сега с момата на тоя кон: той ще ви отведе право у вас.

А момата казала:

— Дядо, ти си ми като баща, а тоя момък ми е мъж. Нека си върви той с коня вкъщи, а на мене да върне ризата, за да отида до Кушкундалево да се простя с баща, майка и сестри. И нему, и тебе давам дума, че сетне ще се върна и ще го намеря. Той ми е вече мъж: за мъж го зная и за мъж ще го имам; пред мъж и пред баща лъжа не бива. Кажи му да ми даде ризата.

А старецът рекъл:

— Синко, виж я как ти се моли; дай й ризата, па ако ви е късмет да се водите като мъж и жена, тя ще дойде. Ако ли не й дадеш ризата, утре може сама да си я вземе, да побегне — и тогава не можеш я вече намери. Къде е Кушкундалево, и аз не знам, но съм чувал, че било някъде накрай света: дотам ти не можеш отиде да я гониш. А тя се е от

сума години разлъчила с домашните си, та ѝ е жал да отиде на сватба, без да им се обади.

Но момъкът се уплашил, че самодивата може да избяга и вече да се не върне, та рекъл:

— Не може. Хайде качвай се на коня, да тръгваме. Няма сега време за прощаване с роднини.

Самодивата поплакала, поплакала, па яхнала коня, качил се и момъкът и поели пътеката за надолу. Конят бил як, та за няколко дена ги отнесъл в момковото село. Щом влезли в къщата, дето живеел момъкът, баща му и майка му излезли да ги посрещнат.

— Татко — рекъл момъкът, — ида си от чужбина и ви вода снаха самодива. От нея по-хубава никъде няма. Сега ще ни гостите, че сме прегладнели и уморени. Па и пари ви нося; видиш ли тия дисаги на коня: все с пари са пълни!

— Добре, синко, добре — зарадвали се бащата и майката. — Всичко ще нагласим. Седнете си починете.

Разшетали се баща и майка на стари години — син и снаха да гощават. Стъкмили вкусна вечеря, нагостили ги. Още след вечерята бащата рекъл на сина си:

— Всичко това добре, сине. И снахата хубава — от хубава похубава, — но нямаме къща като за нея. Как ще живее тя в тая грозна къща? Я ти утре рано повикай майстори да дигнат всред градината нова къща, красива и голяма, та чак тогава ще правим сватба. Инак, който дойде, ще ни се смее; всички ще викат: „Бива ли такава булка като слънце да живее в тая съборена къща?“ За подбив ще станем.

— Бива, татко, бива — съгласил се синът. — Още утре ще извикам майстори.

На другия ден дошли най-добрите майстори и почнали да градят къщата. За да скрие самодивската риза, та да я не намери момата, момъкът я зазидал в стената: само един конец от нея се подавал навън, колкото да се вижда, че е там. Той стоял при зидарите, докато изкарат цялата стена, за да бъде сигурен, че ще зазидат ризата вътре. Минали месец-два, къщата била готова, изградена и измазана. На другия ден щели вече да правят сватба в новата къща. През нощта самодивата станала, когато всички били заспали, и отишла в градината. Намерила конца, що висял извън стената, и го хванала. Като уловила конца от ризата, върнала ѝ се предишната самодивска сила и тя разкъртила

зида, та извадила оттам ризата, облякла я и полетяла. В това време момъкът бил станал да пие вода. Като чул, че новата къща се събаря с голям шум, затекъл се в градината и видял самодивата, че полита нагоре. Тя му махнала с ръка и рекла:

— Ако си ми мъж, ще дойдеш да ме намериш, където и да отида. След това хвъркнала и се изгубила.

Тръгнал момъкът да я търси. Но къде ще я намери? Не знаел. Ходил насам, ходил натам; по едно време му дошло на ум, че тя още в кулата на стареца споменавала името на мястото, дето живеели баща ѝ и майка ѝ. Помъчил се момъкът да си спомни това име, но не можал. Въртяло се в ума му нещо като „Кушкун...“, но по-натам си не спомнял. Решил да отиде пак да пита стареца в кулата, но не знаел пътя натам. Въртял се, лутал се, търсил пътя, не можал да го намери. Тогава му хрумвало да отиде отново в града, дето се били срещнали с оня жесток богаташ. Запътил се момъкът за там. Ходил, ходил, стигнал в града и на заранта тръгнал по пазара. Пак срещнал богаташа, но онзи го не познал.

— Чакай бе, лудо-младо! — рекъл му богаташът. — Накъде си тръгнал?

— Работа търся, господарю — отвърнал момъкът. — С чужда работа се прехранвам. Дирия някого да му стана ратай.

— Тъй ли? Ами и аз търся човек за ратай: ела с мене! Ако ми свършиш една работа, ще ти дам една жълтица за три дена.

— Не може — рекъл момъкът. — За една жълтица три дена не шетам. Искам по жълтица на ден.

— Как тъй бе, момко? — зачудил се оня. — Че къде ще намериш ти господар да ти плати и за десет дена една жълтица, та искаш по жълтица на ден?

— Тъй се главявам — рекъл момъкът, — навсякъде тъй са ми плащали, тъй ще ми платиш и ти; ако щеш, ако ли не — търси си друг човек.

Богаташът знаел, че не ще намери другиго, защото всички в оня град били забелязали, че който се глави ратай у него, след два-три дена изчезва някъде, та и следата му не може да се намери. Той гледал да му се мерне чужденец, та него да глави. Затова се съгласил.

— Хубаво — рекъл, — по жълтица на ден ще ти давам.

Отвел го пак у дома си, нахранил го, напоил го. На другия ден рано-рано тръгнали с други три коня. Момъкът яхнал единия, богаташът — другия, а третия повели. Стигнали пак под скалите, отвъд гората. Починали си, а господарят заклал коня и се запретнал да го дере.

— Защо закла тоя кон? — попитал и сега момъкът, за да го не познае оня, че е същият, който е идвал вече с него. — Конят хубаво вървеше, не беше ни болен, ни куц.

— То не е твоя работа — рекъл богаташът. — Ти гледай, па си мълчи.

Одрал коня и накарал момъка да се пъхне в кожата и да се държи здраво за нея. Влязъл момъкът в кожата и полежал известно време. Долетял един голям орел и дигнал кожата заедно с човека, та я изнесъл навръх скалите.

Онзи отдолу се провикнал:

— Хей, момко! Хвърли ми безценни камъни, за да натоваря конете, а сетне ще ти кажа отде да слезеш и ще ти дам трите жълтици.

А момъкът му отвърнал от скалите:

— Два пъти се не лъже човек. Помниш ли оня път колко виках оттук, а ти си натовари конете и си тръгна? Тогавя бях глупак, но сега няма за тебе елмази: и аз мога да си набера, а ти ще си вървиш празен.

Богаташът много се ядосал, че оня го е изиграл, но нямало що да прави; постоял, повъртял се, па си повел конете празни. А момъкът си бил взел две торби и ги бил препасал на кръста си. Той ги извадил, напълнил ги с най-едри скъпоценни камъни, нарамил ги и си тръгнал. Оттам вече той знаел пътя за кулата. Ходил, ходил, стигнал до котловината, дето била кулата. Влязъл вътре. Старецът пак дерял един орел.

— Добър вечер, дядо — рекъл момъкът.

— Добър вечер, сине — отвърнал старецът. — Защо ми идеш сам? Де ти се дяна жената?

— Ох, недей пита, дядо! Голяма е моята жалба.

— Ами като поведе момата закъм ваше село, да не би да си й дал ризата, че да е избягала?

— Не съм, дядо. Но щом стигнах вкъщи, хванах майстори да ми сградят нова къща. В стената взидях самодивската риза, но една ноц

жена ми я измъкна, срути къщата и отлетя, та се не видя. Какво да правя сега?

— Рече ли ти нещо, като хвъркна?

— Рече ми, дядо. „Ако си ми мъж, рече, където и да съм, ще ме намериш.“ А мене ми дойде на ум, че като ни изпращаше ти оттук с коня, тя спомена мястото, дето живеели нейните родители; забравих му името, та дойдох да те питам не го ли помниш.

— Помня го — рекъл старецът. — Кушкундалево.

— Тъй зер, Кушкундалево. Там ще ида да я подиря. От жал по своите ще да е избягала жена ми. Накъде е това място?

— Не знам, сине. Накрай света ще да е.

— Ами как ще го намеря, дядо?

— Ще питаш и ще го търсиш. С питане хората навсякъде отиват.

— Кого да питам?

— Тръгни по тоя път надолу и когото срещнеш, питай; все ще ти каже някой.

Макар че било вече мръкнало, момъкът поел пътя през скалите. Цяла нощ вървял. На съмване стигнал до едно село. Видял моми на извора.

— Тука ли е, моми, Кушкундалево?

— Не е, брате, Кушкундалево. Друго село е.

— Ами Кушкундалево накъде е?

— Не знаем такова село. Не сме го чували. Върви питай по-натам.

И той тръгнал. Когото срещнал, все питал, но хората се чудели на името: никой не бил чувал село с такова чудно име. Обходил момъкът сума села: никой не му казал де е Кушкундалево. Тръгнал из гори и пущинаци, дето нямало човешка душа. Вървял, вървял, стигнал до един извор навръх планината. Там видял един старец, че стои до една бука с патерици в ръка.

— Къде си тръгнало бе, момче, по тия пущинаци, дето петел не пее и човек не смее да мине? — запитал го старецът.

— От мъка съм тръгнал, дядо — рекъл момъкът. — Моята жалба е голяма. Мъката ме е подгонила по тия пущинаци. Ако знаеш, дядо, къде е Кушкундалево, кажи ми. Да не е някъде по тия места?

— Такова село, момче, не съм чул тук, по тия места. Ето вече двеста години живея тъдява, а никой не ми е казал да има някъде

такова село. Защо ти е Кушкундалево?

Момъкът му разказал жалбата си.

— Не знам накъде ще е това село — рекъл старецът. — Но като походиш няколко дни из планината, ще срещнеш друг старец като мене. Той ми е брат, по-стар е от мене: на триста години е. Ще го поздравяш от мене и ще го запиташ. Той може да знае.

Момъкът тръгнал из планината. Вървял няколко дена и срещнал втория старец. Поздравил го от брат му, разказал и нему мъката си и го запитал дали не знае къде е Кушкундалево.

— Не знам и аз — рекъл старецът. — Триста години вече живея в тия пущинаци, дето човек не стъпва, не съм чул толкова село. То ще да е някъде накрай света. Но имаме и трети брат: той е на петстотин години; като походиш около една неделя все по тоя път в планината, ще го видиш. Той е цар на всички зверове — и сигурно знае къде е Кушкундалево. Поздрави го от мене и го питай.

Момъкът поел отново пътя низ планината; вървял ден, вървял два, три, та цяла седмица. Срещнал и третия брат. И нему разказал всичко, поздравил го от братята му и го запитал не знае ли къде е Кушкундалево.

— Не знам, синко — рекъл старецът. — Но което не знаем ние, хората, зверовете го знаят. Поседни малко тука, край извора, нахрани се и си почини, а пък аз ще събера зверовете да ги питам... И той извадил една свирка, свирнал с нея и след малко почнали да прииждат разни зверове: мечки, вълци, лисици, вепри и какви ли не. Сбрали се, наредили се и всички опулили очи в стареца — да видят защо ги е събрал. А той им рекъл:

— Слушайте вие, мечки, и вие, вълци, и вие, по-дребни зверове, какво ще ви запитам! Имало някъде едно село, по име Кушкундалево: чули ли сте къде е?

— Не сме чули, царю честити, не сме чули толкова име — отговорили всички в един глас.

— Видиш ли, момче, няма толкова село! — рекъл старецът. — Недей го и търси! Ти си криво чул името.

— Как да няма! — казал отчаян момъкът. — Аз добре чух, че старецът ми рече „Кушкундалево“! Може зверовете да не знаят. Събери птиците: тях попитай. Те летят навсякъде; може да знаят къде е Кушкундалево.

— Не мога — рекъл царят на зверовете. — Птиците си имат друг цар. Ако те не мързи, тръгни все по тоя път; ще вървиш още десет дена и ще стигнеш до един висок връх, остър като шило. Там живее птичият цар, който е по-стар от мене: на хиляда години е. Ще го поздравиш от мене и ще го питаш. Може той да знае.

Тръгнал пак момъкът. Вървял цели десет дена и стигнал до шилестия връх. Там намерил птичия цар, комуто разказал тъгата си. Старецът начаса разпратил вест до всички птици — да се съберат за двадесет и четири часа. Що имало птица, все дошла; сбрали се всички, накацали, коя дето свари, цялата планина се покрила с птици. Старецът станал и им рекъл:

— Слушайте вие, орли, гарвани, и вие, по-дребни птици! Има ли някой от вас да е чул някъде село на име Кушкундалево?

— Не сме чули, царю честити — отвърнали в един глас птиците, — не сме чули такова име.

— Е, момче — рекъл старецът, — трябва наистина да няма такова село. Аз живея вече хиляда години тук, не съм чул такова име. А ето, че и птиците го не знаят. Който ти го е казал, излъгал те е.

Тъкмо издумал птичият цар тия думи, ето, че се задала една куца сврака.

— Защо си се забавила, сврако? — запитал я царят. — Защо идеш от всички най-подир?

А тя рекла:

— Забавих се, царю честити, едно, че съм куца, а друго — че ида от много далече: чак открай света, от село Кушкундалево, дето живеят самодивите. Когато ми дойде вест от тебе, царю честити, бях впрегната да вършея смил и като вършеех, една самодива ме перна по ногата, та окуцах. От силна болка не можех да летя бързо, та затова закъснях.

Старецът се обърна тогава към момъка и му казал:

— Чу ли, момче, какво рече свраката? Тя била от онова село, което търсиш ти. Хайде приготви се да вървиш с нея. Аз ще ти дам един орел, да му се яхнеш, та да те отнесе чак в Кушкундалево.

— Ако ми направиш това добро — рекъл зарадвано момъкът, — цял живот ще те помня и поменувам.

Царят начаса заповядал на един от най-едрите орли да отнесе момъка в Кушкундалево. Свраката напред, орелът по нея — летели, летели и стигнали до едно високо бърдо. Там момъкът слязъл, а

птиците се изгубили. Влязъл той в самодивското село и почнал да пита за жена си. Една баба му рекла:

— Иди всред селото. Там има висока кула. В нея живеят три сестри. Едната се беше от дълги години изгубила някъде; тя ще да е оная, за която питаш.

Отишъл момъкът всред селото и влязъл в кулата. Самодивата се зарадвала, като го видяла, повикала домашните си и им рекла:

— Дойде си моят момък. Елате го вижте!

Всички се завтекли да го видят и поздравят. Приели го добре, нагостили го, напоили го със самодивско вино, от което човек се подмладява и го болест не лови. Бащата на самодивата бил цар на самодивите. Голяма сватба направили; дванадесет дена и дванадесет нощи траяла веселбата, с богати трапези, хора и песни. След сватбата момъкът казал, че иска да си отведе невястата вкъщи.

— Не може — рекъл баща ѝ. — По-добре идете доведете вашите тук: от нашето село по-хубаво няма да намерите. Тука никой не боледува и не умира. Тука никой не знае жалба и скръб; тука елате, да си живеем заедно! Ние се много карахме на дъщерята, че те е напуснала, та се е върнала при нас; при тебе е трябвало да стои. Но като си дошъл и ти, сега не те пускаме: заедно ще си живеем.

На другия ден царят на самодивите пратил една колесница с крилати коне в селото, където живеели родителите на момъка — да ги вземе и докара. Те разбрали, че ги вика син им, качили се на колесницата и отишли в Кушкундалево. Там пили от самодивското вино и се подмладили. Останали да живеят при самодивския цар. А дали са и досега още живи, не знам, защото не съм ходил в Кушкундалево, да питам, а и оттам никой не е дошъл — да ми каже.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.